

Gmail:
hongngoc.tson@gmail.com

RA ĐỀ CHO DỰ ÁN ĐỀ THI HSG NGỮ VĂN 9
THCS CẤP TỈNH - NĂM HỌC 2024– 2025

(Đề có 02 trang)

PHẦN 1: ĐỌC-HIỂU (4,0 điểm)

Đọc bài thơ sau và trả lời câu hỏi:

*Ngày nghỉ lễ con cun cút về với mẹ
Người nô nức du xuân, mẹ lập cập trên đồng
Ở giữa quê mà nhớ quê quá thế
Mở ti vi. Lòng chộn rộn mông lung...*

*Đây xứ sở hoa anh đào, hoa tuy líp
Những làng mạc, cánh rừng, những thành phố từng
qua
Đây ngập nắng, đây bạt ngàn trắng tuyết
Căn nhà này nói chuyện những miền xa*

*Nói mảnh ruộng mẹ suốt đời mất được
Với quả cà, hạt thóc với nắng hạn mưa giông
Nói cui cút và lặng thâm mơ ước
Với con cháu bên bờ mẹ bên lở một dòng sông.*

(Nguyễn Trọng Hoàn, Năm mới, Tri thức thời đại số 1+2 năm 2005)

Câu 1 (1,0 điểm): Xác định thể thơ? Đối tượng mà nhân vật trữ tình hướng đến là ai?

Câu 2 (1,0 điểm): Theo em vì sao tác giả lại viết: “Ở giữa quê mà nhớ quê quá thế”

Câu 3 (1,0 điểm): Nêu giá trị biểu cảm của cặp từ láy trong câu thơ: “Người nô nức du xuân, mẹ lập cập trên đồng”?

Câu 4 (1,0 điểm): Phân tích tác dụng của biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong hai câu thơ sau:

*“Nói cui cút và lặng thâm mơ ước
Với con cháu bên bờ mẹ bên lở một dòng sông.”*

PHẦN II: LÀM VĂN (16,0 điểm)

Câu 1 (6,0 điểm): Đọc những câu thơ sau và thực hiện yêu cầu cho bên dưới:

“Cái không đáng khóc bây giờ, ta sẽ khóc mai sau.”

(Chế Lan Viên)

“Rồi có thể mười năm ra đi

Ta lại khóc cho những điều hôm nay chưa biết.”

(Chu Minh Khôi)

Suy nghĩ của em từ thông điệp gửi gắm trong những câu thơ trên.

Câu 2 (10,0 điểm):

Bàn về văn học, Lê ô nốp-Lê ô nit cho rằng:

“Nếu tình huống truyện tạo ra bước ngoặt cho tác phẩm thì chi tiết nghệ thuật lại là cái bánh lái bề nên những đường của tuyệt diệu ấy.”

Bằng trải nghiệm của em qua các tác phẩm Văn học, em hãy làm sáng tỏ ý kiến trên.

-HẾT-

Họ và tên thí sinh:.....
(Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm)

HƯỚNG DẪN CHẤM HSG

Môn: NGỮ VĂN 9

Hướng dẫn chấm có 07 trang

YÊU CẦU CHUNG

- Giám khảo cần vận dụng linh hoạt Hướng dẫn chấm, sử dụng các mức điểm một cách hợp lý, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.
- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.
- Điểm toàn bài thi cho lẻ đến 0,25 điểm.

YÊU CẦU CỤ THỂ

Phần/Câu	Nội dung	Điểm
Độc hiểu		0,5
	- thể thơ: tự do	0,5
Câu 1	- Đối tượng mà nhân vật trữ tình hướng đến là: Mẹ và quê hương.	
Câu 2	Theo em tác giả lại viết: “Ở giữa quê mà nhớ quê quá thế” - Quê nhà gọi lại những kỉ niệm đã qua làm cho nỗi nhớ thêm da diết, cháy bỏng. - Phải là một người con đã gắn bó, yêu quê hương như thế nào thì mới xúc động đến vậy khi được trở về sống giữa quê nhà.	0,5 0,5
Câu 3	- Giá trị biểu cảm của cặp từ láy trong câu thơ: “ Người nô nức du xuân, mẹ lập cập trên đồng”: + Hai từ láy “nô nức” và “lập cập”- tạo nên một cặp đối vô cùng cùng khéo léo cho ta hình dung: Giữa dòng người du xuân trong sự hân hoan, vui mừng và hạnh phúc, người mẹ già đáng thương vẫn phải lập cập trên đồng, thân hình run rẩy vì tuổi cao, sức yếu, công việc nặng nhọc, thời tiết khắc nghiệt, cố làm lụng trong cái giá rét. -Người con nghĩ và thấy thương, xót xa cho sự tàn tảo, lam lũ của Mẹ.	0,75 0,25
Câu 4	- Phân tích tác dụng của biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong hai câu thơ sau: “Nỗi cui cút và lặng thầm mơ ước	

	Với con cháu bên bồi mẹ bên lở một dòng sông.” - Tác giả sử dụng nghệ thuật tương phản đối lập “bên bồi/bên lở”. “bồi/ lở” còn ẩn dụ cho sự chăm chút, bù đắp, hy sinh của Mẹ. - Người con từ nơi xa xôi trở về ăn tết bên mẹ trong lòng biết bao bồi hồi xao xuyến, nghĩ về người Mẹ phải thường xuyên “côi cút” một mình, vẫn luôn mơ ước lắng thắm những điều tốt đẹp nhất cho các con. Cả đời Mẹ lo lắng, chăm sóc “với con cháu bên bồi”, Mẹ suốt đời là “bên lở một dòng sông” hy sinh âm thầm, lặng lẽ, tràn đầy tình yêu thương vô bờ bến. - Tác giả phải là người con rất kính yêu Mẹ thì mới viết được hai câu kết bài giàu cảm xúc đến vậy.	0,25 0,5 0,25
PHẦN II: LÀM VĂN		16,0
Câu	Nội dung cần đạt	Điểm
1	Đọc những câu thơ sau và thực hiện yêu cầu cho bên dưới: <i>“Cái không đáng khóc bây giờ, ta sẽ khóc mai sau.”</i> (Chế Lan Viên) <i>“Rồi có thể mười năm ra đi Ta lại khóc cho những điều hôm nay chưa biết.”</i> (Chu Minh Khôi) Suy nghĩ của em từ thông điệp gửi gắm trong những câu thơ trên.	(6,0 điểm)
	a. Yêu cầu về kĩ năng: Biết cách làm bài văn nghị luận xã hội; kết cấu chặt chẽ, diễn đạt lưu loát; không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp... b. Yêu cầu về kiến thức: Thí sinh có thể đưa ra những ý kiến, trình bày theo nhiều cách khác nhau, nhưng cần chính xác, hợp lí, rõ ràng, thuyết phục... và nêu được các ý cơ bản sau: 1. Giải thích vấn đề: - “khóc”: cảm xúc đau khổ, xót xa, tiếc nuối, ân hận - “ngày hôm nay” : Thời gian hiện tại. - “mai sau”, “mười năm sau”: thời gian tương lai. - “ta” : trong câu thơ là chỉ cá nhân có thể hiểu rộng với nghĩa con người	1,0 0,25 0,25 0,25 0,25

	nói chung. - Chốt vấn đề: Nội dung hai câu thơ : Ngày hôm nay không ân hận tiếc nuối về những điều trong thực tại chưa làm được nhưng sau này nhìn lại thấy xót xa, nuối tiếc, ân hận. Từ đó hai câu thơ tập trung thể hiện bức thông điệp: <i>Hãy sống trọn vẹn, sống hết mình để mai sau không phải hối tiếc.</i> 2. Bàn luận - Đây là một quan điểm sống tích cực. Bởi đời người vốn hữu hạn, nên hãy biết sống theo cách “Mỗi ngày trôi qua phải là một ngày xứng đáng.” (Đặng Thùy Trâm) - Nêu biểu hiện của cách sống hết mình, sống trọn vẹn và phân tích ý nghĩa: + Hiểu rõ và tận dụng hết năng lực, sở trường của bản thân để trau dồi trí tuệ, tài năng của bản thân. Chỉ khi có trí tuệ mới giúp ta giải quyết vấn đề một cách đơn giản, hiệu quả; Giúp ta vượt qua mọi khó khăn, vững vàng làm chủ bản thân. làm chủ cuộc sống. Có trí tuệ mới giúp chúng ta có khả năng thích ứng với thời đại phát triển khoa học công nghệ như vũ bão hiện nay; Có trí tuệ chúng ta mới có thể tạo ra sức mạnh cho bản thân trong việc tạo ra những giá trị vật chất và tinh thần cho bản thân, gia đình, xã hội.... (Ví dụ- phân tích) - Bên cạnh đó, còn phải ra sức trau dồi đạo đức, nhân cách, lối sống, tâm hồn, ý thức, trách nhiệm, kỹ năng sống....Chỉ khi có đạo đức tốt, con người mới luôn có những suy nghĩ đúng đắn, trong sáng, lành mạnh hướng đến những hành động tích cực. Sống có đạo đức con người sẽ tự biết dung hòa mọi mâu thuẫn, cạnh tranh trong xã hội, biết xử lý mọi việc êm thấm, luôn đặt tình yêu thương con người là điều kiện căn cốt, là chuẩn mực, là thước đo để tạo nên những mối quan hệ tốt đẹp giữa con người với con người.... (Dẫn chứng, phân tích) - Sống trọn vẹn, hết mình là khi ta biết rèn luyện sức khỏe của bản thân, chăm lo sức khỏe của mọi người xung quanh, ứng xử có văn hóa với thiên nhiên để bảo vệ môi trường sống. Chỉ khi có sức khỏe, chúng ta mới làm được những điều chúng ta muốn, không là gánh nặng cho gia đình, xã hội....Nhất là trong tình hình đại dịch Covid hiện nay việc rèn luyện sức	0,25 0,25 0,5 0,5 0,5
--	--	--

	khỏe với mỗi người thực sự có ý nghĩa như thế nào? (Dẫn chứng- phân tích) - Sống trọn vẹn, hết mình là khi ta biết sống có ích, có cống hiến, thậm chí dám hy sinh cả mạng sống của bản thân trong những hoàn cảnh nhân dân, đất nước cần đến....(Dẫn chứng- phân tích) - Khi sống trọn vẹn, sống hết mình bản thân mỗi người sẽ tìm thấy giá trị sống, biết thấp sáng cho đời những niềm vui, hạnh phúc, biết lan tỏa những giá trị tốt đẹp đến người khác, được mọi người trân trọng, ngưỡng mộ. - Sống trọn vẹn, sống hết mình con người không chỉ biết phát huy năng lực, sở trường của bản thân để cống hiến mà còn phải biết nhận ra điểm yếu của bản thân, sẵn sàng đổi mới, đấu tranh với cái “tôi” cá nhân để không ngừng hoàn thiện bản thân mình. 3. Phản đề: - Thực tế lối sống của một số bạn trẻ hiện nay còn vô cảm, thờ ơ, lười biếng, thiếu trách nhiệm, trốn tránh bản thân, đánh mất thời gian, tuổi thanh xuân của mình vào những việc làm vô ích để “mai sau. mười năm sau” phải nuối tiếc ân hận thì đã quá muộn. 4. Bài học nhận thức và hành động. - Con người phải biết phát huy điểm mạnh hạn chế điểm yếu. - Vượt khó khăn gian khổ rèn luyện : Đức-Trí-Thể-Mĩ - Luôn lạc quan, tích cực, có mục đích lý tưởng cao đẹp.... - Liên hệ bản thân.	0,5, 0,5 0,5 0,5
2	Bàn về văn học, Lê ô nốp-Lê ô nit cho rằng: <i>“Nếu tình huống truyện tạo ra bước ngoặt cho tác phẩm thì chi tiết nghệ thuật lại là cái bánh lái bề nên những đường của tuyệt diệu ấy.”</i> Bằng trải nghiệm của em qua các tác phẩm Văn học, em hãy làm sáng tỏ ý kiến trên.	
	I. Yêu cầu về kỹ năng: - HS viết bài có đủ bố cục, vận dụng nhuần nhuyễn kiến thức lí luận văn học vào bài viết. - Lập luận chặt chẽ logic, dùng từ, diễn đạt trong sáng, mạch lạc.	1,0
	II. Yêu cầu về kiến thức: Thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác	

	nhau nhưng cần đảm bảo các yêu cầu sau:	
	1. Giải thích ý kiến - “Tình huống truyện”; Là hoàn cảnh riêng được tạo nên bởi một sự kiện đặc biệt khiến cho tại đó cuộc sống hiện lên rõ nét nhất và tư tưởng chủ đề bộc lộ sâu sắc nhất. (LLVH) - “Bước ngoặt” : Sự thay đổi quan trọng, căn bản đôi khi đột ngột trong đời sống. (Tù điển TV) - “Chi tiết nghệ thuật”: Là các tiểu tiết của tác phẩm mang sức chứa lớn về cảm xúc và tư tưởng. (Tù điển thuật ngữ khoa học) - “bánh lái” : Bộ phận điều khiển hướng đi, “Bẻ” : gập lại cho đổi sang hướng khác, “ đường cua” : khúc ngoặt trên đường đi. - Ý nghĩa của câu nói : Nếu tình huống truyện tạo nên sự thay đổi quan trọng căn bản trong cuộc đời của nhân vật trong tác phẩm (là điều kiện, hoàn cảnh bộc lộ tính cách nhân vật và tư tưởng chủ đề) thì chi tiết nghệ thuật góp phần tạo nên những khúc ngoặt trong cuộc đời nhân vật (là kết quả, là những biểu hiện cụ thể của tình huống góp phần biểu đạt cụ thể, rõ ràng tính cách nhân vật và tư tưởng chủ đề của tác phẩm) -> Chốt vấn đề nghị luận: Câu nói của Lê ô nốp-Lê ô nit khẳng định giá trị của tình huống truyện và chi tiết nghệ thuật trong tác phẩm tự sự trong việc xây dựng tính cách nhân vật và tư tưởng chủ đề của tác phẩm văn học. Vai trò sáng tạo của người nghệ sỹ văn chương.	0,25 0,25 0,25 0,25 0,25
	2. Bình luận: + Vì sao “ <i>tình huống truyện tạo ra bước ngoặt cho tác phẩm</i> ” ? - Xuất phát từ đặc trưng thể loại văn học: Văn chương nói chung, tác phẩm tự sự nói riêng đều là những bức tranh hiện thực đời sống. Nếu trong các tác phẩm trữ tình, hiện thực đời sống được phản ánh chủ yếu bằng tình cảm cảm xúc của các nhân vật trữ tình thì trong tác phẩm tự sự hiện thực được phản ánh chủ yếu qua nhân vật, sự việc, cốt truyện, ... Để tác phẩm thực sự có giá trị người nghệ sỹ phải thực sự sáng tạo “Khơi những nguồn chưa ai khơi, sáng tạo những gì chưa có” (Nam Cao) về cả nội dung tư tưởng và hình thức nghệ thuật, đặc biệt là nghệ thuật xây dựng tình huống truyện, chi tiết nghệ thuật.. - Trong tác phẩm tự sự có 3 loại tình huống truyện : Tình huống hành động,	0,5

	tình huống tâm trạng, tình huống nhận thức. Việc xây dựng tình huống truyện có ý nghĩa đặc biệt trong việc khẳng định thành công của tác phẩm, bản lĩnh nghệ thuật của nhà văn. Đối với bản thân tác phẩm: Về cốt truyện: tình huống góp phần thúc đẩy cốt truyện tạo ra kịch tính...; Về nhân vật: Tình huống góp phần nổi bật tính cách; Về chủ đề: Tình huống góp phần thể hiện sâu sắc chủ đề. Tình huống truyện càng độc đáo, kì lạ thì truyện càng lôi cuốn hấp dẫn người đọc. + Vì sao “<i>chi tiết nghệ thuật lại là cái bánh lái bẻ nên những đường của tuyệt diệu ấy.</i>” ? - Nếu tình huống truyện là điều kiện hoàn cảnh để nhân vật bộc lộ tính cách rõ nét nhất thì chi tiết nghệ thuật đóng vai trò vô cùng quan trọng là kết quả, là những biểu hiện cụ thể của tình huống, để từ đó làm nổi bật tính cách và tư tưởng chủ đề. - Chi tiết nghệ thuật chỉ là những tiểu tiết của tình huống nhưng nó lại có khả năng thể hiện, giải thích, làm dẫn chứng xác minh cấu tứ nghệ thuật của nhà văn, trở thành tiêu điểm, điểm hội tụ của tư tưởng mà tác giả thể hiện trong tác phẩm. Mỗi chi tiết nghệ thuật đều gắn với quan niệm nghệ thuật về thế giới con người. Vì thế mà “chi tiết là bụi vàng của tác phẩm. Quá trình lao động sáng tạo của nhà văn là quá trình công phu chất lọc từng chi tiết nghệ thuật để tạo nên “Những đường của tuyệt diệu” trong giá trị của tác phẩm và tên tuổi của tác giả “Chi tiết nhỏ làm nên nhà văn lớn” -> Chốt: Ý kiến trên định giá trị của tình huống truyện và chi tiết nghệ thuật trong tác phẩm tự sự trong việc thể hiện tư tưởng chủ đề của tác phẩm văn học. Vai trò sáng tạo nghệ thuật của người nghệ sĩ văn chương.	0,5 0,5 0,5
	3. Chứng minh - Học sinh được tự chọn dẫn chứng tiêu biểu trong các tác phẩm Văn học đã học và đọc thêm để chứng minh cho nhận định trên. Bài viết cần đi theo định hướng sau. + Luận điểm 1 : Các tác phẩm tự sự đã xây dựng được những tình huống truyện đặc sắc tạo ra bước ngoặt cho tác phẩm - DC-PT (Nêu đặc sắc tình huống truyện và khái quát đặc điểm tính cách nhân vật, tư tưởng chủ đề của tác phẩm) + Luận điểm 2 : Các tác phẩm tự sự đã xây dựng được những chi tiết	2,5

	nghệ thuật độc đáo lại là cái bánh lái bề nên những đường cua tuyệt diệu ấy.” - DC-PT : HS Chọn những chi tiết nghệ thuật đặc sắc trong mỗi tác phẩm để phân tích, chứng minh, bình luận làm sáng tỏ đặc điểm tính cách nhân vật và tư tưởng chủ đề của tác phẩm.	2,5
	4. Đánh giá, mở rộng, nâng cao - Khẳng định ý kiến trên là hoàn toàn đúng đắn. - Bài học cho người sáng tác và người tiếp nhận: + Người sáng tác: Phải có vốn sống phong phú, sâu sắc, luôn không ngừng đổi mới sáng tạo nghệ thuật để tạo nên những tác phẩm có sức sống lâu bền trong lòng bạn đọc. + Người tiếp nhận: Rèn khả năng thẩm thấu vẻ đẹp văn chương, nghệ thuật để từ đó bồi dưỡng tâm hồn, hướng đến cái Chân-Thiện-Mỹ. Càng thêm yêu quý văn học nước nhà, giữ gìn, phát huy những giá trị tinh thần của dân tộc và nhân loại.	0,5 0,5

(Lưu ý: Hướng dẫn trên chỉ là những định hướng cơ bản, GV cần căn cứ vào thực tế bài làm của HS để chấm điểm cho phù hợp)